Suvestinė redakcija nuo 2016-01-01

Įsakymas paskelbtas: Žin. 2009, Nr. 137-6053, i. k. 10920AAISAK000VAS-9

VIEŠOSIOS ĮSTAIGOS AUDITO IR APSKAITOS TARNYBOS DIREKTORIAUS

Į S A K Y M A S
DĖL 18-OJO VERSLO APSKAITOS STANDARTO „FINANSINIS TURTAS IR FINANSINIAI ĮSIPAREIGOJIMAI“ TVIRTINIMO

2009 m. lapkričio 11 d. Nr. VAS-9
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo (Žin., 2001, Nr. 99-3515) 3 straipsnio 4 dalimi ir atsižvelgdamas į Apskaitos standartų komiteto 2009 m. spalio 14 d. nutarimą Nr. 24-21-1.12:

1. T v i r t i n u 18-ąjį verslo apskaitos standartą „Finansinis turtas ir finansiniai įsipareigojimai“ (pridedama).

2. L a i k a u netekusiais galios:

2.1. Viešosios įstaigos Lietuvos Respublikos apskaitos instituto standartų tarybos 2004 m. spalio 27 d. nutarimą Nr. 11 „Dėl apskaitos standartų patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 180-6699);

2.2. Viešosios įstaigos Lietuvos Respublikos apskaitos instituto direktoriaus 2006 m. kovo 28 d. įsakymą Nr. VAS-3 „Dėl 18-ojo verslo apskaitos standarto „Finansinis turtas ir finansiniai įsipareigojimai“ pakeitimo“ (Žin., 2006, Nr. 37-1328);

2.3. Viešosios įstaigos Lietuvos Respublikos apskaitos instituto direktoriaus 2006 m. gruodžio 22 d. įsakymą Nr. VAS-27 „Dėl 18-ojo verslo apskaitos standarto „Finansinis turtas ir finansiniai įsipareigojimai“ pakeitimo“ (Žin., 2007, Nr. 1-55).

3. Šis įsakymas įsigalioja 2010 m. sausio 1 d.

DIREKTORIUS AUDRIUS LINARTAS

PATVIRTINTA
Viešosios įstaigos Audito ir apskaitos
tarnybos direktoriaus
2009 m. lapkričio 11 d.
įsakymu Nr. VAS-9

18-ASIS VERSLO APSKAITOS STANDARTAS „FINANSINIS TURTAS IR FINANSINIAI ĮSIPAREIGOJIMAI“

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Šio standarto tikslas – nustatyti finansinio turto ir finansinių įsipareigojimų pripažinimo, įvertinimo, apskaitos ir pateikimo finansinėse ataskaitose tvarką.

2. Šis standartas taikomas visoms finansinio turto ir finansinių įsipareigojimų rūšims, išskyrus:

2.1. investicijas į dukterines ir asocijuotąsias įmones, kurioms taikomi 14-asis verslo apskaitos standartas „Verslo jungimai“, 15-asis verslo apskaitos standartas „Investicijos į asocijuotąsias įmones“, 16-asis verslo apskaitos standartas „Konsoliduotosios finansinės ataskaitos ir investicijos į dukterines įmones“ ir kurios įsigytos nenumatant jų parduoti per 12 mėnesių nuo įsigijimo datos;

2.2. pagal finansinės nuomos sutartis gautinas sumas ir įsipareigojimus, kuriems taikomas 20-asis verslo apskaitos standartas „Nuoma, lizingas (finansinė nuoma) ir panauda“;

2.3. atidėjinius ir neapibrėžtuosius įsipareigojimus, kuriems taikomas 19-asis verslo apskaitos standartas „Atidėjiniai, neapibrėžtieji įsipareigojimai ir turtas bei pobalansiniai įvykiai“;

2.4. finansinį turtą ir finansinius įsipareigojimus, atsirandančius iš išvestinių finansinių priemonių, tokių kaip pasirinkimo, ateities, išankstiniai sandoriai ir pan., kuriems taikomas 26-asis verslo apskaitos standartas „Išvestinės finansinės priemonės“;

2.5. draudimo ir perdraudimo sutartis, pagal kurias, įvykus sutartyje apibrėžtam draudžiamajam įvykiui, draudikas ar perdraudikas prisiima reikšmingą draudėjo ar perdraudėjo draudimo riziką sutikdamas išmokėti draudimo išmoką;

2.6. atlygį darbuotojui, kuriam taikomas 31-asis verslo apskaitos standartas „Atlygis darbuotojui“.

2^1. Labai maža įmonė, rengianti 1-ojo verslo apskaitos standarto „Finansinė atskaitomybė“ 8 punkte nustatytą finansinių ataskaitų rinkinį, taiko šio standarto nuostatas ir naudojasi XIII skyriuje nustatytomis išimtimis.

Papildyta punktu:
Nr. VAS-33, 2015-05-28, paskelbta TAR 2015-06-01, i. k. 2015-08505

3. Jei tam tikros rūšies finansinio turto ir finansinių įsipareigojimų apskaitai taikomas kitas verslo apskaitos standartas, apskaitoje jie registruojami ir finansinėse ataskaitose parodomi to standarto nustatyta tvarka.

II. PAGRINDINĖS SĄVOKOS

Aktyvioji rinka – rinka, atitinkanti visus šiuos kriterijus: a) prekiaujama vienarūšiu turtu; b) bet kuriuo metu yra pirkėjų (pardavėjų), ketinančių pirkti ar parduoti turtą; c) informacija apie parduodamo turto rinkos kainas yra prieinama visuomenei.

Amortizuota finansinio turto savikaina – finansinio turto įsigijimo savikaina atėmus atgautą už šį turtą sumokėtos pagrindinės sumos dalį, pripažinus įsigijimo savikainos ir išpirkimo sumos skirtumo sukauptą amortizacijos sumą ir atėmus to turto nuvertėjimo nuostolius.

Amortizuota finansinio įsipareigojimo savikaina – finansinio įsipareigojimo įsigijimo

savikaina, atėmus vykdant šį įsipareigojimą sumokėtą pagrindinės sumos dalį ir pripažinus įsigijimo savikainos ir išpirkimo sumos skirtumo sukauptą amortizacijos sumą.

Apskaičiuotų palūkanų metodas – amortizuotos finansinio turto ar finansinio įsipareigojimo savikainos nustatymo pagal apskaičiuotų palūkanų normą ir palūkanų pajamų ir sąnaudų paskirstymo per nustatytą laikotarpį metodas.

Apskaičiuotų palūkanų norma – palūkanų norma, kurią taikant pinigų srautai diskontuojami visą finansinio turto ar įsipareigojimo turėjimo laiką arba iki kito perkainojimo dienos.

Atpirkimo sandoris – sandoris, pagal kurį viena šalis už pinigus arba kitokį priimtiną atlygį perleidžia kitai šaliai finansinį turtą, įsipareigodama per nustatytą laiką jį atpirkti nustatytomis sąlygomis.

Finansinio turto nuvertėjimo nuostoliai – suma, kuria finansinio turto balansinė vertė yra didesnė už sumą, tikėtiną atgauti perleidžiant ar naudojant finansinį turtą.

Finansinis įsipareigojimas – sutartinis įsipareigojimas: 1) perduoti pinigus ar kitą finansinį turtą kitai šaliai; 2) pasikeisti finansinėmis priemonėmis su kita šalimi galimai sau nepalankiomis sąlygomis.

Finansinis turtas – turtas, kuris yra: 1) pinigai ir pinigų ekvivalentai; 2) sutartinė teisė pasikeisti finansinėmis priemonėmis su kita šalimi galimai sau palankiomis sąlygomis; 3) įsigyti kito subjekto vertybiniai popieriai; 4) sutartinė teisė gauti pinigus ar kitą 1–3 punktuose išvardytą finansinį turtą iš kito subjekto.

Tikroji vertė – suma, už kurią vertės nustatymo dieną sandorio šalys viena kitai įprastomis rinkos sąlygomis gali parduoti turtą ar paslaugas arba perleisti įsipareigojimą.

Pastraipos pakeitimai:
Nr. VAS-33, 2015-05-28, paskelbta TAR 2015-06-01, i. k. 2015-08505

III. FINANSINIS TURTAS

4. Finansiniam turtui priskiriama:

4.1. Pinigai, esantys įmonės kasoje ir atsiskaitomosiose sąskaitose.

4.2. Pinigų ekvivalentai. Pinigų ekvivalentams gali būti priskiriama trumpalaikės (iki trijų mėnesių nuo įsigijimo datos) likvidžios investicijos į vertybinius popierius (išskyrus nuosavybės vertybinius popierius), kelionės čekiai ir kitas finansinis turtas, kuris gali būti greitai iškeičiamas į žinomas pinigų sumas, kurių vertės pasikeitimo rizika yra nereikšminga.

4.3. Sutartinė įmonės teisė gauti pinigus ar kitą finansinį turtą, apsikeisti finansiniu turtu ar finansiniais įsipareigojimais, kuri finansinėse ataskaitose parodoma kaip už parduotą produkciją, suteiktas paslaugas ar paskolas gautinos sumos, iš anksto sumokėtos sumos už finansinį turtą ir kitos pagal sutartis užregistruotos finansinės skolos įmonei.

4.4. Kitų ūkio subjektų išleisti vertybiniai popieriai: akcijos, obligacijos ir kiti vertybiniai popieriai, kurie įsigyjami siekiant gauti ekonominės naudos.

5. Balanse finansinis turtas skirstomas į ilgalaikį ir trumpalaikį.

6. Pinigai paprastai rodomi balanso trumpalaikio turto dalyje. Tačiau, jei pinigų naudojimas apribojamas ilgiau kaip vienus metus, pvz., pinigai laikomi indėlių sąskaitoje ir indėlio terminas baigsis po 12 mėnesių nuo paskutinės ataskaitinio laikotarpio dienos, jie turi būti rodomi ilgalaikio finansinio turto dalyje.

Punkto pakeitimai:
Nr. VAS-33, 2015-05-28, paskelbta TAR 2015-06-01, i. k. 2015-08505

7. Vertinant finansinį turtą, jis skirstomas į tris grupes:

7.1. parduoti laikomą;

7.2. iki išpirkimo termino laikomą;

7.3. suteiktas paskolas ir gautinas sumas.

8. Parduoti laikomas finansinis turtas yra toks finansinis turtas, kuris buvo įsigytas

parduoti arba siekiant gauti pelno iš jo kainos svyravimų, ir kitas finansinis turtas, kuris nepriskiriamas prie iki išpirkimo termino laikomo finansinio turto ar paskolų ir gautinų sumų. Parduoti laikomo finansinio turto pavyzdžiai gali būti supirktos paskolos ar kitos gautinos sumos, kitų įmonių akcijos, kitų ūkio subjektų išleistos obligacijos ar kiti vertybiniai popieriai, kuriuos įmonė įsigyja prekybos tikslais ir nepriskiria 7.2 ir 7.3 punktuose nurodytoms grupėms.

9. Iki išpirkimo termino laikomas finansinis turtas yra toks finansinis turtas, kurį ketinama ir galima laikyti iki nustatyto išpirkimo termino, gaunant fiksuotas arba galimas nustatyti sumas, išskyrus parduoti laikomą finansinį turtą, paskolas ir gautinas sumas. Finansinis turtas priskiriamas iki išpirkimo termino laikomam finansiniam turtui tik tada, kai įsigijusi įmonė ketina ir sugeba jį išlaikyti iki išpirkimo termino ir nesinaudos galimybe jį parduoti.

10. Finansinis turtas nepriskiriamas iki išpirkimo termino laikomam finansiniam turtui, jei:

10.1. įmonė ketina jį laikyti neribotą laiką;

10.2. įmonė yra pasirengusi jį parduoti;

10.3. emitentas turi teisę jį išpirkti anksčiau nustatyto išpirkimo termino už sumą, kuri yra reikšmingai mažesnė už amortizuotą jo savikainą.

11. Iki išpirkimo termino laikomo finansinio turto pavyzdžiai gali būti obligacijos su fiksuota palūkanų norma ir nustatyta išpirkimo data, jei obligacijų turėtojas ketina ir gali jas laikyti iki išpirkimo termino. Nuosavybės vertybiniai popieriai nepriskiriami iki išpirkimo termino laikomam finansiniam turtui, nes jų galiojimo laikas dažniausiai yra neribotas.

12. Suteiktos paskolos ir gautinos sumos tai neišvestinis, aktyviojoje rinkoje nekotiruojamas, finansinis turtas, už kurį atsiskaitoma fiksuotomis ar kitaip nustatytomis sumomis, išskyrus: a) tuoj pat ar artimiausiu metu ūkio subjekto ketinamą parduoti turtą, kuris turi būti priskiriamas laikomam parduoti ir vertinamas tikrąja verte; b) turtą, už kurį jo turėtojas gali neatgauti pradinės investicijų sumos (ne dėl beviltiškų skolų); c) turtą, kuris yra investuotas į kolektyvinio investavimo subjektus. Suteiktų paskolų ir gautinų sumų pavyzdžiai gali būti pirkėjų, paskolų gavėjų, darbuotojų ir kitos finansinės skolos įmonei.

13. Už nefinansinį turtą, pavyzdžiui, ilgalaikį materialųjį, nematerialųjį turtą, atsargas ar paslaugas, iš anksto sumokėtos sumos finansiniam turtui nepriskiriamos.

IV. FINANSINIAI ĮSIPAREIGOJIMAI

14. Prie finansinių įsipareigojimų priskiriami sutartiniai įsipareigojimai sumokėti pinigus arba atsiskaityti kitu finansiniu turtu.

15. Finansinių įsipareigojimų pavyzdžiai gali būti už gautas prekes ar paslaugas mokėtinos sumos, paskolos ir palūkanos, už parduodamą finansinį turtą iš anksto gautos sumos.

16. Balanse finansiniai įsipareigojimai skirstomi į ilgalaikius ir trumpalaikius.

17. Vertinant finansinius įsipareigojimus, jie skirstomi į dvi grupes:

17.1. susijusius su rinkos kainomis;

17.2. nesusijusius su rinkos kainomis.

18. Finansiniai įsipareigojimai yra laikomi susijusiais su rinkos kainomis, jei įsipareigojimų vertė priklauso nuo tam tikrų vertybinių popierių tikrosios vertės arba rinkos indekso, lemiančio vertybinių popierių tikrąją vertę, pokyčio.

19. Finansinių įsipareigojimų, susijusių su rinkos kainomis, pavyzdžiai:

19.1. Iš kitos įmonės pasiskolinti ir aktyviojoje rinkoje trumpam laikui parduoti vertybiniai popieriai, kuriuos išpirkusi aktyviojoje rinkoje pasiskolinusi įmonė turės grąžinti skolintojui.

19.2. Sutartinis įsipareigojimas, kurio vertė kinta proporcingai viešai skelbiamam vertybinių popierių rinkos indeksui.

20. Įmonės įsipareigojimas išleisti savo nuosavybės vertybinius popierius ar jais atsiskaityti nėra finansinis įsipareigojimas, nes ji neįsipareigoja mokėti pinigų ar perduoti kito finansinio turto.

21. Konvertuojamosios obligacijos iki jų pakeitimo akcijomis arba išpirkimo apskaitoje registruojamos ir balanse rodomos finansinių įsipareigojimų dalyje.

22. Privilegijuotosios akcijos, nors jos ir turi finansinių įsipareigojimų požymių, priskiriamos įmonės nuosavam kapitalui.

23. Jei, sudarius trumpalaikio kreditavimo sutartį, įmonei leidžiama atlikti išlaidų operacijas, viršijančias jos atsiskaitomosios sąskaitos pinigų likutį, tai panaudota sąskaitos perviršio suma balanse rodoma įsipareigojimų dalyje.

V. PIRMINIS FINANSINIO TURTO PRIPAŽINIMAS IR ĮVERTINIMAS

24. Finansinis turtas apskaitoje turi būti registruojamas tik tada, kai įmonė gauna arba pagal vykdomą sutartį įgyja teisę gauti pinigus ar kitą finansinį turtą. Planuojami sandoriai, gautos garantijos ir laidavimai įmonės turtu nepripažįstami, kol jie neatitinka finansinio turto apibrėžimo.

25. Pirmą kartą pripažindama finansinį turtą, įmonė turi įvertinti jį įsigijimo savikaina. Į finansinio turto įsigijimo savikainą įtraukiamos ir tiesioginės sandorių sudarymo išlaidos.

26. Įsigijimo savikaina nustatoma pagal už finansinį turtą sumokėtą ar mokėtiną pinigų sumą ar kito perduoto turto vertę. Jei finansinis turtas įsigyjamas ar atgaunamas išsimokėtinai per ilgesnį kaip 12 mėnesių laikotarpį nuo įsigijimo datos ir jei sutartyje palūkanos nenurodytos arba jų dydis reikšmingai skiriasi nuo rinkos palūkanų normos, įsigijimo savikaina apskaičiuojama visą mokėtiną ar gautiną sumą diskontuojant iki dabartinės pinigų vertės pritaikius rinkos palūkanų normą. Nediskontuotos ir diskontuotos sumų skirtumas pripažįstamas palūkanų pajamomis ar sąnaudomis per visą atsiskaitymo laikotarpį.

27. Jei finansinis turtas įsigyjamas mainais į kitą turtą ir mainais gaunamo turto vertė nenurodyta, tai įsigytas finansinis turtas įvertinamas ir apskaitoje registruojamas tikrąja verte. Jei įsigyjamo finansinio turto tikrosios vertės nustatyti negalima, jis užregistruojamas už jį perduoto turto tikrąja verte. Mainais perduoto turto tikroji vertė gali būti didesnė arba mažesnė už jo balansinę vertę. Tokiu atveju turto tikrosios vertės ir balansinės vertės skirtumas pripažįstamas pelnu (nuostoliais). Jei mainomo turto tikrosios vertės nustatyti negalima, finansinio turto įsigijimo savikaina laikoma už jį perduoto turto balansinė vertė. Su įsigyjamo finansinio turto mainais susijusios išlaidos įtraukiamos į šio turto įsigijimo savikainą.

VI. PIRMINIS FINANSINIŲ ĮSIPAREIGOJIMŲ PRIPAŽINIMAS IR ĮVERTINIMAS

28. Finansiniai įsipareigojimai apskaitoje registruojami tik tada, kai įmonė prisiima įsipareigojimą sumokėti pinigus ar atsiskaityti kitu finansiniu turtu. Planuojami sandoriai, suteiktos garantijos ir laidavimai, kurių dar nereikia vykdyti, įmonės finansiniais įsipareigojimais nepripažįstami, kol jie neatitinka finansinio įsipareigojimo apibrėžimo.

29. Pirmą kartą pripažindama finansinį įsipareigojimą, įmonė turi jį įvertinti savikaina. Su sandorių sudarymu susijusios išlaidos turi būti pripažįstamos sąnaudomis ir parodomos ataskaitinio laikotarpio pelno (nuostolių) ataskaitoje.

30. Finansinio įsipareigojimo savikaina nustatoma pagal gauto turto ar paslaugų vertę. Jei įmonė prisiima įsipareigojimą sumokėti pinigus ar atsiskaityti kitu finansiniu turtu per ilgesnį kaip 12 mėnesių laikotarpį ir jei sutartyje palūkanos nenurodytos arba jų dydis reikšmingai skiriasi nuo rinkos palūkanų normos, savikaina apskaičiuojama visą mokėtiną sumą diskontuojant iki dabartinės pinigų vertės pritaikius rinkos palūkanų normą. Nediskontuotos ir diskontuotos mokėtinų sumų skirtumas pripažįstamas palūkanų sąnaudomis ar pajamomis per visą įsipareigojimo vykdymo laikotarpį.

31. Jei ūkio subjektas mainais į savo įsipareigojimą prisiima kito ūkio subjekto finansinį įsipareigojimą, tai mainais prisiimto įsipareigojimo savikaina yra lygi jo tikrajai vertei.

VII. PASKESNIS FINANSINIO TURTO ĮVERTINIMAS

32. Kiekvieną kartą sudarant finansines ataskaitas, finansinis turtas turi būti įvertinamas:

32.1. tikrąja verte (parduoti laikomas);

32.2. amortizuota savikaina, kuri gaunama taikant apskaičiuotų palūkanų metodą (suteiktos paskolos, gautinos sumos ir iki išpirkimo termino laikomas finansinis turtas).

33. Parduoti laikomos investicijos į vertybinius popierius, kurių kaina aktyviojoje rinkoje neskelbiama ir kurių tikrosios vertės negalima nustatyti, finansinėse ataskaitose turi būti įvertinamos įsigijimo savikaina, atėmus vertės sumažėjimo sumą.

34. Apskaičiuotų palūkanų metodas trumpalaikiam finansiniam turtui gali būti netaikomas, jeigu jo taikymo poveikis yra nereikšmingas. Toks turtas finansinėse ataskaitose turi būti parodomas įsigijimo savikaina, atėmus vertės sumažėjimo sumą.

35. Pasikeitus įmonės planams ar galimybėms, finansinis turtas gali būti priskiriamas kitai šio standarto 7 punkte nurodytai finansinio turto grupei. Tada turtas turi būti įvertinamas iš naujo pagal tai grupei taikomus įvertinimo reikalavimus. Turto įsigijimo savikaina naujoje grupėje laikoma sprendimo priėmimo dieną senoje grupėje buvusi šio turto vertė.

VIII. PASKESNIS FINANSINIŲ ĮSIPAREIGOJIMŲ ĮVERTINIMAS

36. Kiekvieną kartą sudarant finansines ataskaitas, finansiniai įsipareigojimai turi būti įvertinami:

36.1. tikrąja verte (susiję su rinkos kainomis);

36.2. amortizuota savikaina (kiti finansiniai įsipareigojimai).

37. Nesusiję su rinkos kainomis trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai finansinėse ataskaitose rodomi savikaina, jei apskaičiuotų palūkanų metodo taikymo poveikis yra nereikšmingas.

37[1]. Finansiniai įsipareigojimai, susiję su valstybės turto pardavimu, kai lėšos, gautos pardavus šį turtą, pervedamos į Privatizavimo fondo, Valstybinio socialinio draudimo fondo sąskaitą ar valstybės ar savivaldybių biudžetus arba naudojamos įstatymų nustatyta tvarka, yra parodomi parduodamo valstybės turto arba iš to turto pardavimo gautinų sumų balansine verte.

Papildyta punktu:
Nr. VAS-29, 2014-09-30, paskelbta TAR 2014-09-30, i. k. 2014-13256

IX. FINANSINIO TURTO IR FINANSINIO ĮSIPAREIGOJIMO NURAŠYMAS

38. Įmonė turi nurašyti finansinį turtą (ar jo dalį) tik tada, kai ji netenka teisės tą turtą (ar jo dalį) kontroliuoti. Įmonė netenka teisės kontroliuoti turtą tada, kai ji gauna visą sutartyje numatytą naudą, baigiasi teisių galiojimo laikas arba šias teises ji perleidžia kitiems ūkio subjektams. Teisės kontroliuoti finansinį turtą perleidimo pavyzdys galėtų būti faktoringo sutartis be regreso teisės, pagal kurią įmonė perleidžia kitai įmonei teisę atsiimti iš pirkėjų gautinas sumas.

39. Gautinų sumų (skolų) perleidimo sandoris (pavyzdžiui, faktoringas be regreso teisės, t. y. kai skolų pirkėjas neturi teisės atsisakyti sandorio) laikomas skolų pardavimu ir jos iš karto nurašomos, jei:

39.1. perleisdama skolas įmonė perduoda visą su jų gavimu susijusią riziką ir nėra numatyta atgalinio skolų supirkimo;

39.2. perleidžiamos skolos gali būti patikimai įvertinamos;

39.3. nenumatyta, kad skolų pirkėjas gali atsisakyti šio sandorio.

40. Jei skolų perleidimo sandoris neatitinka 39 punkto reikalavimų, jis vadinamas skolos perleidimu įkeičiant (faktoringas su regreso teise, t. y. kai skolos pirkėjas turi teisę susigrąžinti pinigus iš skolos pardavėjo, jei skolos pardavėjo skolininkas neatsiskaito). Apskaitoje toks sandoris registruojamas kaip užstatu garantuota skola. Šiuo atveju skolos ir įsipareigojimai nurašomi, kai skolininkai, kurių skolos parduotos, atsiskaito su skolų pirkėju.

41. Jei už pinigus ar kitą atlygį finansinio turto nuosavybės teisė perleidžiama kitai įmonei, tačiau neperleidžiama visa su to turto naudojimu susijusi rizika ir nauda, nuosavybės teisę perleidžianti įmonė sandorį registruoja kaip užstatu garantuotą skolą. Pavyzdžiui, įmonė sudaro atpirkimo sandorį, pagal kurį perleidžia kitai įmonei turto nuosavybės teisę, tačiau šį turtą kontroliuoja, o praėjus tam tikram laikui perleistą nuosavybės teisę ji išpirks.

42. Nustatant, ar įmonė dar turi teisę kontroliuoti finansinį turtą, atsižvelgiama į turto faktišką kontrolę ir riziką, susijusią su to turto naudojimu. Jei turtą perleidžianti įmonė jį dar kontroliuoja, ji šio turto neturi nurašyti iš savo apskaitos. Pavyzdžiui, įmonės sudarė sandorį, pagal kurį perleidžia viena kitai turto nuosavybės teisę, tačiau neperduoda teisės į to turto teikiamą ekonominę naudą, ir įsipareigoja perleistą teisę išpirkti, o nuosavybės teisę įsigijusi įmonė pajamas gauna tik už paskolintus pinigus.

43. Jei užtikrinant įsipareigojimų vykdymą finansinis turtas buvo įkeistas ir prarasta nuosavybės teisė, jis yra nurašomas.

44. Perleidus ar dėl kitų priežasčių nurašius finansinį turtą ar jo dalį, pelno (nuostolių) ataskaitoje parodomas sandorio rezultatas (pelnas arba nuostolis), jei toks yra.

45. Suteiktą garantiją pripažinus finansiniu įsipareigojimu, jis iki garantijos galiojimo pabaigos vertinamas tikrąja verte, o jeigu įsipareigojimo tikrosios vertės negalima patikimai nustatyti, tai jo vertė yra garantiniame rašte nurodyta suma arba garantijai padengti sudaryto atidėjinio suma – ta, kuri iš jų didesnė.

Punkto pakeitimai:
Nr. VAS-33, 2015-05-28, paskelbta TAR 2015-06-01, i. k. 2015-08505

46. Įmonė turi nurašyti finansinį įsipareigojimą ar jo dalį tik tada, kai įsipareigojimas įvykdomas, panaikinamas ar nustoja galioti.

47. Perleidus ar kitaip panaikinus finansinį įsipareigojimą (ar jo dalį), pelno (nuostolių) ataskaitoje parodomas sandorio rezultatas (pelnas arba nuostolis), jei toks yra.

48. Jei kreditorius buvo atleidęs skolininką, garantavusį už kitą skolininką, nuo įsipareigojimo mokėti, tačiau skolininkas vėl turi prisiimti įsipareigojimą, nes pirminę atsakomybę prisiėmusi šalis savo įsipareigojimų nevykdo, garantiją suteikęs skolininkas turi pripažinti naują finansinį įsipareigojimą, iš naujo įvertintą tikrąja garantijos verte.

49. Jei įmonė perleidžia dalį arba visą finansinį įsipareigojimą kitiems ir taip sukuria naują finansinį turtą ar prisiima naują finansinį įsipareigojimą, perleistasis finansinis įsipareigojimas arba jo dalis nurašoma.

X. FINANSINIO TURTO IR FINANSINIO ĮSIPAREIGOJIMO TIKROJI VERTĖ

50. Finansinio turto ar finansinio įsipareigojimo tikroji vertė gali būti nustatoma pagal 32-ąjį verslo apskaitos standartą „Tikrosios vertės nustatymas“.

Punkto pakeitimai:
Nr. VAS-33, 2015-05-28, paskelbta TAR 2015-06-01, i. k. 2015-08505

51. Finansinis turtas ir finansinis įsipareigojimas turi būti vertinami tikrąja verte, jei ją galima patikimai nustatyti.

Punkto pakeitimai:
Nr. VAS-33, 2015-05-28, paskelbta TAR 2015-06-01, i. k. 2015-08505

XI. PELNAS IR NUOSTOLIAI DĖL FINANSINIO TURTO IR FINANSINIO

ĮSIPAREIGOJIMO VERTĖS PASIKEITIMO

52. Pelnas ar nuostoliai dėl finansinio turto ar finansinio įsipareigojimo tikrosios vertės pasikeitimo turi būti įtraukiami į ataskaitinio laikotarpio pelno (nuostolių) ataskaitą.

53. Finansinio turto ar finansinio įsipareigojimo, įvertintų amortizuota savikaina, amortizacijos suma parodoma ataskaitinio laikotarpio pelno (nuostolių) ataskaitoje.

54. Apskaičiuotos palūkanos ir pelnas (nuostoliai), susiję su finansiniu turtu ar finansiniu įsipareigojimu, turi būti pripažįstami pajamomis (sąnaudomis) ir parodomi pelno (nuostolių) ataskaitoje.

XII. FINANSINIO TURTO NUVERTĖJIMAS

55. Finansinio turto vertė yra sumažėjusi, jei jo balansinė vertė yra didesnė už sumą, tikėtiną atgauti už tą turtą. Paskutinę kiekvieno ataskaitinio laikotarpio dieną įmonė turi nustatyti, ar nėra objektyvių prielaidų, kad finansinio turto (ar turto grupės) vertė gali sumažėti. Jei tokių prielaidų yra, įmonė turi apskaičiuoti už tą turtą (ar turto grupę) tikėtiną atgauti sumą ir, sumažinusi balansinę vertę, pripažinti nuostolį dėl vertės sumažėjimo.

Punkto pakeitimai:

Nr. VAS-33, 2015-05-28, paskelbta TAR 2015-06-01, i. k. 2015-08505

56. Finansinio turto (ar turto grupės) nuvertėjimo prielaidos grindžiamos:

56.1. dideliais emitento finansiniais sunkumais;

56.2. sutarties sąlygų nesilaikymu, pavyzdžiui, su palūkanų ar paskolos mokėjimu susijusių įsipareigojimų nevykdymu;

56.3. dėl ekonominių ar teisinių priežasčių, susijusių su skolininko finansiniais sunkumais, skolininkui skolintojo suteiktomis nuolaidomis, kurių kitu atveju nebūtų teikęs;

56.4. reorganizavimo ar emitento bankroto didele tikimybe;

56.5. turto vertės sumažėjimo nuostoliu, pripažintu ankstesnį ataskaitinį laikotarpį;

56.6. dėl finansinių sunkumų pasyvia šio turto rinka;

56.7. prielaida, kad bus gaunamos ne visos gautinos sumos.

57. Jei tikėtina, kad įmonė neatgaus gautinų sumų (pagrindinės sumos ir palūkanų) ar iki išpirkimo termino laikomo finansinio turto, turi būti pripažįstamas nuostolis dėl vertės sumažėjimo. Nuostolio suma turi būti įtraukiama į ataskaitinio laikotarpio pelno (nuostolių) ataskaitą.

58. Kiekvieno reikšmingo finansinio turto vieneto vertės sumažėjimas nustatomas ir registruojamas atskirai. Finansinio turto panašių vienetų grupės gali būti nustatomas ir pripažįstamas bendras vertės sumažėjimas.

59. Turto vertės sumažėjimas gali būti apskaičiuojamas remiantis turto tikrąja verte, nustatyta pagal rinkoje skelbiamą kainą.

60. Finansinio turto, kuris į apskaitą įtrauktas amortizuota savikaina, vertės sumažėjimas nustatomas taikant apskaičiuotų palūkanų normą. Jei paskolos, gautinos sumos ar iki išpirkimo termino laikomo finansinio turto įsigijimo sutartyje skirtingiems laikotarpiams nustatyta skirtinga fiksuota palūkanų norma, atgautinai vertei nustatyti apskaičiuotų palūkanų norma gali būti nustatoma taikant sutartyje nustatytų palūkanų vidutinę normą.

61. Jei per paskesnį laikotarpį turto nuvertėjimo ar abejotinos skolos suma sumažėja, nurašytoji finansinio turto vertė turi būti atkuriama. Atkurta finansinio turto vertė neturi būti didesnė už įsigijimo ar amortizuotą savikainą, kuri būtų buvusi, jei nebūtų buvęs pripažintas vertės sumažėjimas. Atkurtoji vertė turi būti įtraukiama į ataskaitinio laikotarpio pelno (nuostolių) ataskaitą.

62. Finansinio turto, kuris tikrąja verte neregistruojamas todėl, kad jo tikrosios vertės negalima patikimai nustatyti, balansinė vertė paskutinę kiekvieno ataskaitinio laikotarpio dieną turėtų būti patikrinama, ar nėra jos sumažėjimo požymių. Tai gali būti atliekama

remiantis tikėtinų diskontuotų grynųjų pinigų įplaukų analize. Jei pagal finansinio turto vertės sumažėjimo prielaidas nustatoma, kad turto vertė sumažėjo, nuostolio dėl vertės sumažėjimo dydį parodo to turto balansinės vertės ir už jį atgautinos sumos skirtumas.
Punkto pakeitimai:
Nr. VAS-33, 2015-05-28, paskelbta TAR 2015-06-01, i. k. 2015-08505

13 skyrius. *Neteko galios nuo 2013-01-01*
Skyriaus naikinimas:
Nr. VAS-36, 2012-12-21, Žin. 2012, Nr. 153-7893 (2012-12-29), i. k. 11220AAISAK00VAS-36

XIII. LABAI MAŽOMS ĮMONĖMS TAIKOMOS IŠIMTYS

63. Labai mažai įmonei, rengiančiai 1-ojo verslo apskaitos standarto „Finansinė atskaitomybė“ 8 punkte nustatytą finansinių ataskaitų rinkinį, taikomos šiame skyriuje nustatytos išimtys.

64. Paskutinę kiekvieno ataskaitinio laikotarpio dieną laikomas parduoti finansinis turtas vertinamas ir finansinėse ataskaitose parodomas įsigijimo savikaina, atėmus vertės sumažėjimo sumą.

65. Paskutinę kiekvieno ataskaitinio laikotarpio dieną finansiniai įsipareigojimai, susiję su rinkos kainomis, vertinami ir finansinėse ataskaitose parodomi įsigijimo savikaina.

66. Suteiktą garantiją pripažinus finansiniu įsipareigojimu, jis iki garantijos galiojimo pabaigos vertinamas garantiniame rašte nurodyta suma arba garantijai padengti sudaryto atidėjinio suma – ta, kuri iš jų didesnė.

67. Jei kreditorius buvo atleidęs skolininką, garantavusį už kitą skolininką, nuo įsipareigojimo mokėti, tačiau skolininkas vėl turi prisiimti įsipareigojimą, nes pirminę atsakomybę prisiėmusi šalis savo įsipareigojimų nevykdo, garantiją suteikęs skolininkas turi pripažinti naują finansinį įsipareigojimą garantiniame rašte nurodyta suma.
Papildyta skyriumi:
Nr. VAS-33, 2015-05-28, paskelbta TAR 2015-06-01, i. k. 2015-08505

XIV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

Skyriaus numeracijos pakeitimas:
Nr. VAS-36, 2012-12-21, Žin., 2012, Nr. 153-7893 (2012-12-29), i. k. 11220AAISAK00VAS-36
Nr. VAS-33, 2015-05-28, paskelbta TAR 2015-06-01, i. k. 2015-08505

68. Pagal šį standartą turi būti tvarkoma 2010 m. sausio 1 d. ir vėliau prasidedančių finansinių metų apskaita ir sudaromos 2010 m. sausio 1 d. ir vėliau prasidedančių ataskaitinių laikotarpių finansinės ataskaitos. Šis standartas gali būti taikomas ir sudarant ankstesnių ataskaitinių laikotarpių finansines ataskaitas.
Punkto numeracijos pakeitimas:
Nr. VAS-36, 2012-12-21, Žin., 2012, Nr. 153-7893 (2012-12-29), i. k. 11220AAISAK00VAS-36
Nr. VAS-33, 2015-05-28, paskelbta TAR 2015-06-01, i. k. 2015-08505

Pakeitimai:

1.
Audito ir apskaitos tarnyba, Įsakymas
Nr. VAS-36, 2012-12-21, Žin., 2012, Nr. 153-7893 (2012-12-29), i. k. 11220AAISAK00VAS-36
Dėl viešosios įstaigos Audito ir apskaitos tarnybos direktoriaus 2009 m. lapkričio 11 d. įsakymo Nr. VAS-9 "Dėl 18-ojo verslo apskaitos standarto "Finansinis turtas ir finansiniai įsipareigojimai" tvirtinimo" pakeitimo

2.

Audito ir apskaitos tarnyba, Įsakymas
Nr. VAS-29, 2014-09-30, paskelbta TAR 2014-09-30, i. k. 2014-13256
Dėl viešosios įstaigos audito ir apskaitos tarnybos direktoriaus 2009 m. lapkričio 11 d. įsakymo Nr. VAS-9 „Dėl 18-ojo verslo apskaitos standarto „Finansinis turtas ir finansiniai įsipareigojimai“ tvirtinimo“ pakeitimo

3.
Audito ir apskaitos tarnyba, Įsakymas
Nr. VAS-33, 2015-05-28, paskelbta TAR 2015-06-01, i. k. 2015-08505
Dėl viešosios įstaigos Audito ir apskaitos tarnybos direktoriaus 2009 m. lapkričio 11 d. įsakymo Nr. VAS-9 „Dėl 18-ojo verslo apskaitos standarto „Finansinis turtas ir finansiniai įsipareigojimai“ tvirtinimo“ pakeitimo